

Een uitgave van DE LANTAARN

© 2019 De Lantaarn b.v., Ede
Illustraties © Shutterstock
Redactie: Vitataal
Opmaak: Fenatic

ISBN 978-94-6354-233-3
NUR 502

www.lantaarnpublishers.nl

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van geautomatiseerde systemen, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De routes zijn eigendom van Mooisteroutes.nl en zijn auteursrechtelijk beschermd; misbruik zal worden bestraft.

De uitgever en Mooisteroutes.nl hebben gestreefd naar optimale beschrijvingen, maar zijn niet verantwoordelijk voor eventuele onjuistheden in de tekst.

Routes worden geregeld bijgesteld. Actuele versies van de routes uit dit boekje zijn te vinden op www.mooisteroutes.nl/rondje-fr, inlogcode DMRRFR01. Daar is ook van vrijwel alle routes een gps-versie beschikbaar, ook voor smartphones.

11 wandelingen van 6 tot 18 km door het gevarieerde Friese landschap

Route	Startplaats	Lengte	Pagina
Bakkeveen	Bakkeveen	6, 12 of 16 km	4
Poepekrús	Jistrum	7 of 13 km	12
Aekingerzand	Elsloo	12 km	16
Kuitenbijter	Oost-Vlieland	10 km	22
Oranjewoud Belvédère	Oranjewoud	10 of 13 km	28
Fan Iselmar en Aldfaers Erf	Makkum	9 km	36
Feroaring fan Lucht	Olterterp	12 of 16 km	40
Verende Kraggen in Nijetrijne	Nijetrijne	9 of 10 km	48
Koegelwieck en Waterplak	Midsland	12 of 18 km	54
Tusken Mirnserklif en Morrawal	Mirns	13 of 18 km	64
Schier oneindig	Schiermonnikoog	13 km	70

Lengte: 6, 12 of 16 km
Startpunt: Genieterij De Slotplaats,
Foarwurker Wei 3, 9243 JZ Bakkeveen
Coördinaten: N53,0837 E6,2513

Bakkeveen

Bakkeveen ligt midden in een bosrijk gebied met heide- en zandvlakten op de grens van Groningen, Friesland en Drenthe. De wandeling begint in de bossen bij het historische landhuis De Slotplaats. Na een bezoekje aan het dorp Bakkeveen wandelt u door het Mandeveld, waar u van prachtige, afwisselende natuur kunt genieten. De route is bijna geheel onverhard. U kunt de wandeling op twee manieren inkorten: een wandeling van 6 km door het Slotplaatsbos en een wandeling van 12 km door het Mandeveld.

Praktische informatie

Aanrijroute startpunt: op de N34 kiest u bij Gieten op de rotonde de afslag Eext/Anderen. Vervolg de weg naar de VERLENGDE ASSERSTRAAT en ga na 2 km linksaf naar het STAATSBOS. Bij de tweede bocht naar links vindt u de parkeerplaats aan uw rechterhand.

Het startpunt is bereikbaar met de bus. Stap uit bij halte De Wäldsang of De Brink.

Genieterij De Slotplaats is geopend van woensdag tot en met zondag van 10-17 uur. Dorpscafé de Brink is alle dagen geopend vanaf 12 uur, zaterdag en zondag vanaf 10 uur. Bospaviljoen Bakkeveen is geopend van woensdag tot en met zondag vanaf 10 uur. Restaurant De Drie Provinciën is geopend: maandag tot en met dinsdag op afspraak en woensdag tot en met zondag vanaf 12 uur.

Denk aan goed schoeisel. In het natte seizoen kunnen paden en velden onder water staan.

Elke eerste zaterdag van de maanden april tot en met november is er in Bakkeveen een vlooiemarkt. Op de website vindt u nog extra data.

Let op: inkorters voor de 12 km steken voor de hoofdingang van De Slotplaats de weg en het bruggetje over. Ga rechtsaf. Na 400 meter komt u bij de sluis met het beeld Roepende sluiswachter. Lees de route vanaf bolletje 3.

Hoewel je zou kunnen denken dat de weide ooit is afgegraven, zit de belangrijkste verklaring voor dit hoogteverschil in de bijzondere aanleg van het bos. Het staat namelijk op zogenoemde rabatten: kunstmatige ophogingen waarop de bomen zijn geplant. Zonder rabatten hadden de meeste voor houtproductie interessante boomsoorten geen overlevingskans; de bodem was eenvoudigweg te nat. Als gevolg van dit grondverzet ontstonden overal in het bos slootjes die de afwatering versnelden. De rabattenstructuur is duidelijk te zien. De Slotplaats en de tuinen en boomgaarden rondom het landhuis zijn in 2006 door Natuurmonumenten gerestaureerd.

Bij de dam met voetgangerssluis loopt u naar rechts en op de T-splitsing gaat u weer rechtsaf. Neem op de vlonder het pad naar links. Kies het tweede pad naar rechts (groene pijl) en loop dat uit. U gaat linksaf (honden aan de lijn) en neemt het eerste pad naar rechts, tot de T-splitsing. Ga linksaf en op de kruising, direct na de picknickplek, rechtsaf. Wandel tot aan de afsluitboom.

Vorbij de afsluitboom is een stuw in het Koningsdiep. Vroeger meanderde dit stroompje sierlijk door het landschap. Nu is de beek rechtgetrokken, zodat het water sneller stroomt en de wei- en bouwlanden droog blijven. Er wordt hard gewerkt om het landschap weer in zijn oorspronkelijke staat te herstellen.

1 U verlaat het parkeerterrein via het smalle witte bruggetje. Ga rechtsaf en meteen daarna linksaf, langs de picknicktafels bij het toeristisch informatiepunt. Volg het pad tot het monument.

Het monument is bekend als de Burmaniazuil. Rond 1750 was het oude landhuis, het Blauwhuis, in bezit van de heer Burmania, raadsheer in het Hof van Friesland. De zuil wordt ook wel Poppestien genoemd ('poppe' is Fries voor 'baby'). Vroeger stond er een loden haan op. Het verhaal gaat dat als de haan kraaide, de zuil kantelde zodat vader er een baby onder vandaan kon halen. De zichtlijn van de zuil naar het theehuis is exact gericht op de Martinitoren in Groningen. Bij gunstig weer was vroeger de toren vanuit het Blauwhuis te zien.

Loop verder over het bruggetje en daarna het pad helemaal uit. Ga voor de sloot naar links.

Vanaf 1700 werden hier bossen aangeplant. Kijkt u links over het weiland, dan valt op dat het bos een goede meter hoger ligt.

2 Vervolg de route naar links over het fietspad tot P(addenstoel)-23484/001. Ga rechtsaf en loop over het eerste pad naar links het natuurgebied Slotplaats weer in. Loop steeds rechtdoor. Na bijna 1 km bewandelt u het onverharde fietspad naar links tot het geasfalteerd fietspad. Ga naar rechts tot het uitkijkpunt, een mooie pauzeplek.

Vanuit het uitkijkpunt zijn de resten te zien van een heuse sterrenschans. Een sterrenschans – een aarden wal in de vorm van een ster – werd meestal aangelegd ter verdediging. Hier is de schans gewoon ‘voor het mooi’ of wellicht om wiskundeles op te geven. De schans is in 2002 door Natuurmonumenten gerestaureerd.

Wandel tegenover het informatiebord, meteen na het uitkijkpunt, het bos in (honden mogen los). Loop het pad uit. Ga rechtsaf en direct daarna linksaf. Bewandel het pad langs het weiland, dat uitkomt bij de huizen van Bakkeveen. Ga niet over de brug, maar neem het pad naar rechts tot de klinkerweg. Steek over en loop over het trottoir naar links tot de grote kruising. Steek opnieuw de straat over en loop naar links richting bushalte. Na de bushalte loopt u rechtsaf over het bruggetje. U komt bij het mooie beeld Roepende sluiswachter.

Let op: inkorters voor de 6 km gaan linksaf. Na ongeveer 400 meter gaat u linksaf over het bruggetje en komt u weer bij Genieterij De Slotplaats.

3 Volg het paadje naar rechts langs het water. Ga het trapje op en loop links langs Café De Brink naar rechts. Neem de eerste zijweg naar links richting Nieuw Allardsoog, MJÛMSTER WEI. Wandel het voetpad uit langs de scholen en de sportvelden. Ga rechtsaf naar het parkeerterrein en schuin links over het parkeerterrein richting uitkijktoren.

U vindt hier ook het Doolhofpark en Bospaviljoen Bakkeveen. Op dit parkeerterrein wordt de eerdergenoemde vlooienmarkt gehouden.

Vanaf Bospaviljoen Bakkeveen loopt u langs de uitkijktoren en gaat u voor de tennisvelden naar rechts, langs het bordje ‘Natuurgebied De Bakkefeansterdunen’. Links bevindt zich een groot bord met informatie over It Mandefjild.

De Bakkeveenster duinen en de Heide van Allardsoog maken deel uit van het Mandeveld. Het gebied wordt beheerd door It Fryske Gea en Staatsbosbeheer; reden waarom u zowel de Friese als Nederlandse benaming op bordjes tegenkomt. De heide- en bosgebieden zijn ontstaan en onaangeroerd gebleven na de veenontginning in de 19e eeuw, en vormen daarmee voorbeelden van hoe heel Zuidoost-Friesland er twee eeuwen geleden uitzag.

4 Neem direct het zandpad naar rechts achter de uitkijktoren langs. Volg dit pad rechtdoor langs de hoger gelegen afraftering en loop door tot het paaltje met wandelknooppunt 66. Ga direct na dit knooppunt linksaf, een smal paadje over de heide. Steek het fietspad en even later een kruising van smalle paden over. U passeert een open vlakte en loopt rechtdoor tot een afraftering van prikkeldraad. Ga rechtsaf. Voor het water gaat u linksaf door een klaphek. Volg geruime tijd de rood-groene paaltjes, later alleen de groene. Kies op de driesprong het pad naar links (groen) en op de volgende driesprong het pad naar rechts. Volg de groene paaltjes naar rechts; u gaat weer door een klaphek. Na het volgende klaphek (bij de asfaltweg) gaat u linksaf. Het pad komt verderop uit op de weg. Ga even naar links en dan rechtsaf het Mandeveld in; u volgt nog steeds de groene paaltjes. Na circa 1 km passeert u een gedenkteken met twee banken.

Op de zwerfkei staan de namen van de tien verzetsstrijders die hier op 10 april 1945 door een Nederlandse SD'er gefusilleerd zijn, onder wie de Groninger kunstenaar Hendrik Werkman. De reden voor de executie is nooit helemaal duidelijk geworden. Drie dagen na de executie werd de streek rond Bakkeveen door de Canadezen bevrijd.

Loop het pad verder uit en steek de weg over. Bewandel het smalle paadje naar rechts tot aan het informatiebord.

Aan de overzijde van de weg bevindt zich restaurant De Drie Provinciën.

5 Ga naar links door het klaphek en wandel tot de Y-splitsing. Kies het linker (lage) pad. Negeer de smalle zijpaadjes. Na een solitaire boom aan uw rechterhand buigt u met het pad mee naar rechts. Na het water maakt het pad een bocht naar links en naar rechts.

Ga op de kruising rechtdoor en neem het eerste pad naar rechts, richting een hek. Ga niet door het hek, maar blijf even naar links langs de afrastering lopen. Het pad buigt naar links en slingert dan tussen bomen door. Bij de afrastering van schapengaas volgt u het pad naar links tot drie bomen rondom een poeltje. Ga schuin rechts over het gras en volg de gele paaltjes richting een bomengroep.

Rechts ziet u de schaapskooi. Van hieruit wordt regelmatig de heide van Allardsoog door een schaapskudde begraasd. Verderop lopen Exmoorpony's en Schotse hooglanders vrij rond in het heidegebied.

Vervolg het pad langs de afrastering. U passeert, aan uw rechterhand, een klaphek met een picknickplek erachter. Houd hier links aan. Volg geruime tijd het pad met de gele paaltjes. Na 500 meter maakt het pad een haakse bocht naar links. Even later komt u op een 'dijkje'; u volgt nog steeds de gele paaltjes.

6 Bij knooppunt 58 gaat u rechtdoor het bos in (de gele paaltjes gaan hier naar links). Na het klaphek loopt u naar rechts, een breed zandpad op. Bij het volgende klaphek wandelt u rechtdoor. Ga met de groene paaltjes mee naar rechts en volg ze tot na het klaphek. Volg nu de groene paaltjes naar links. Negeer een klaphek aan uw linkerhand. Waar, na een aantal bochten, de groene route door een klaphek naar links gaat, loopt u rechtdoor. Na 300 meter komt u bij een verkeersweg. Steek deze over en loop rechtdoor het bos in. Volg het soms smalle en bochtige hoofdpad zoveel mogelijk in rechte lijn en negeer zijpaden en splitsingen. Na 1 km komt u uit op een geasfalteerd fietspad. Ga linksaf en loop het fietspad of de naastgelegen zandweg helemaal uit. Steek het water en de weg over en ga door het hek naar De Slotplaats, einde van deze wandeling.

Met dank aan de routemakers Luuk Jacobs en Egbert Klasens.

Frittata met gemengde paddenstoelen

Frittata met zijn heerlijke smaken is een Italiaanse versie van de Spaanse tortilla of de Franse omelet. Afhankelijk van de streek of het seizoen gaan er verschillende ingrediënten in.

Doe 2 eetlepels olie in een koekenpan.

Verhit zachtjes en voeg de sjalotjes, knoflook en tijm toe. Laat 5 minuten zachtjes fruiten tot de sjalot zacht, maar niet bruin is. Borstel of veeg intussen de paddenstoelen en champignons schoon. Snijd ze in grove stukjes en doe in de pan. Bak 4-5 minuten tot er vocht uit begint te lopen. Neem de pan van het vuur. Doe de eieren, peterselie en wat zout en peper in een kom.

Klop even en schep er dan het paddenstoelenmengsel door. Veeg de koekenpan uit met keukenpapier. Verhit de overgebleven eetlepel olie in de schone pan en giet er het ei-paddenstoelenmengsel in. Bak 8-10 minuten op matig vuur tot de onderkant gestold is. Zet de pan onder een voorverwarmede grill en grilleer de frittata 2-3 minuten tot de bovenkant gestold en goudbruin is. Laat afkoelen en verpak de frittata dan in bakpapier.

Voor 6 personen

- 3 eetlepels extra vergine olijfolie*
- 2 sjalotjes, gesnipperd*
- 2 tenen knoflook, fijngesneden*
- 1 eetlepel gehakte verse tijmblaadjes*
- 300 g gemengde wilde paddenstoelen en gekweekte champignons als giroilles, cantharellen, portobello's, shiitakes en boleten*
- 6 eieren*
- 2 eetlepels gehakte bladpeterselie*
- zeezout en versgemalen zwarte peper*